

Minimalizacja Ryzyka Empirycznego

Systemy uczące się

Mateusz Lango

Zakład Inteligentnych Systemów Wspomagania Decyzji
Wydział Informatyki i Telekomunikacji
Politechnika Poznańska

„Akademia Innowacyjnych Zastosowań Technologii Cyfrowych (AI Tech)”,
projekt finansowany ze środków Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa POPC.03.02.00-00-0001/20

**Fundusze
Europejskie**
Polska Cyfrowa

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Informacje organizacyjne

- Przedmiot *rozszerza* kompetencje dot. systemów uczących się nabytych na studiach I stopnia
- Kilka pierwszych zajęć jest przewidzianych na powtórkę wiadomości (z elementami rozszerzającymi) – dobrze wykorzystajcie ten czas!
- Materiały dydaktyczne na platformie eKursy (również materiały z wykładu)
- Prowadzący laboratoria: Mateusz Lango i Maciej Komosiński
- Każdy prowadzący przydziela studentowi max. 50%, które po zsumowaniu formułują końcową ocenę ($> 50\%$ 3.0, $> 60\%$ 3.5, ...)
- Moja część: ocena na podstawie rozwiązań zadań domowych po każdym laboratorium. Każde zadanie domowe ma równą wagę, z terminem na kolejne zajęcia, brak możliwości poprawy. W semestrze można dowolnie wykorzystać 3 dni spóźnienia oddania zadania domowego (tylko moja część), potem opóźnienie równa się 0%. W przypadku wątpliwości możliwa rozmowa ze studentem o zadaniu domowych celem zweryfikowania samodzielności rozwiązania.

Dla zainteresowanych

- Koło Naukowe GHOST – ghost.put.poznan.pl i FB.
Interesująca nowa sekcja: "Probabilistic Modelling and Machine Learning-- poszerzenie wiadomości z tego przedmiotu o modele graficzne i Bayesowskie (zajęcia po angielsku)
- Możliwość uzyskania darmowego dostępu na coursera:
  - specjalizacja From Data to Insights with Google Cloud Platform
  - specjalizacja Architecting with Google Compute Engine
- Konsultacje: poniedziałek 11:30

Zaczynamy!

Uczenie maszynowe

Uczenie maszynowe (ang. machine learning) – dział sztucznej inteligencji (AI) poświęcony algorytmom automatycznie poprawiającym swoje działanie poprzez doświadczenie (dane).

Wiele różnych problemów i zastosowań (patrz: dyskusja na wykładzie):

- klasyfikacja SPAM
- automatyczna diagnoza/interpretacja wyników
- wykrywanie nowych zagrożeń w cyberprzestrzeni
- agenty dialogowe
- ...

Uczenie nadzorowane

Uczenie nadzorowane

Zadanie polegające na nauczeniu się funkcji $y = f(x)$ na podstawie przykładowych par wejścia-wyjścia. [za: Wikipedia]

W zależności od typu zmiennej y mówimy o:

- regresji jeśli y jest zmienną ciągłą
- klasyfikacji jeśli y jest ono zmienną dyskretną

Problem

Dlaczego po prostu nie zaimplementować funkcji $f(x)$ np. w Python tylko uruchamiać „uczenie maszynowe”? Dla jakich problemów/sytuacji ma to sens, a dla jakich nie?

Problem

Jakie są wady i zalety rozwiązań korzystających z uczenia maszynowego?

Uczenie nadzorowane

Uczenie nadzorowane

Zadanie polegające na nauczeniu się funkcji $y = f(x)$ na podstawie przykładowych par wejścia-wyjścia. [za: Wikipedia]

W zależności od typu zmiennej y mówimy o:

- regresji jeśli y jest zmienną ciągłą
- klasyfikacji jeśli y jest ono zmienną dyskretną

Problem

Dlaczego po prostu nie zaimplementować funkcji $f(x)$ np. w Python tylko uruchamiać „uczenie maszynowe”? Dla jakich problemów/sytuacji ma to sens, a dla jakich nie?

Problem

Jakie są wady i zalety rozwiązań korzystających z uczenia maszynowego?

Uczenie nadzorowane

Uczenie nadzorowane

Zadanie polegające na nauczeniu się funkcji $y = f(x)$ na podstawie przykładowych par wejścia-wyjścia. [za: Wikipedia]

W zależności od typu zmiennej y mówimy o:

- regresji jeśli y jest zmienną ciągłą
- klasyfikacji jeśli y jest ono zmienną dyskretną

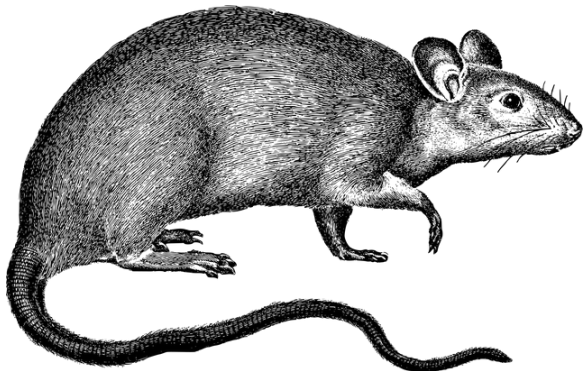
Problem

Dlaczego po prostu nie zaimplementować funkcji $f(x)$ np. w Python tylko uruchamiać „uczenie maszynowe”? Dla jakich problemów/sytuacji ma to sens, a dla jakich nie?

Problem

Jakie są wady i zalety rozwiązań korzystających z uczenia maszynowego?

Uczenie się: jak szczury uczą się unikać trucizn?¹

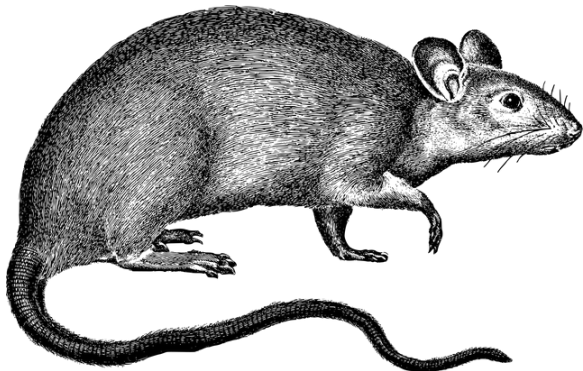
- Szczur odnajdujący nowy rodzaj jedzenia zjada tylko jego małą porcję
- Jeśli po nim zachoruje – unika go w przyszłości
- Proste uczenie się przez zapamiętywanie (jeden rodzaj jedzenia = jedna obserwacja)

To podejście, choć działające w tym przypadku ma jednak wadę: brak *uogólniania* na nowe przykłady

¹za: *Understanding Machine Learning from Theory to Practice*, S. Shalev-Shwartz & S. Ben-David

Uczenie się: jak szczury uczą się unikać trucizn?¹

- Szczur odnajdujący nowy rodzaj jedzenia zjada tylko jego małą porcję
- Jeśli po nim zachoruje – unika go w przyszłości
- Proste uczenie się przez zapamiętywanie (jeden rodzaj jedzenia = jedna obserwacja)

To podejście, choć działające w tym przypadku ma jednak wadę: brak *uogólniania* na nowe przykłady

¹za: *Understanding Machine Learning from Theory to Practice*, S. Shalev-Shwartz & S. Ben-David

Uczenie się: przesądny gołąb²

Foto: Tim Bradshaw

<https://youtu.be/TtfQ1kGwE2U?t=25>

<https://youtu.be/Qv4H81gEGDQ>

Po 20 sekundach ptak robi przypadkową czynność np. macha skrzydłami

Koajrzy machanie skrzydłami z jedzeniem

Trozkę częściej macha skrzydłami

Po 20 sekundach z większym prawdopodobieństwem ptak będzie akurat machał skrzydłami

Uczenie się: przesądny gołąb²

Foto: Tim Bradshaw

<https://youtu.be/TtfQ1kGwE2U?t=25>

<https://youtu.be/Qv4H81gEGDQ>

Po 20 sekundach ptak robi przypadkową czynność np. macha skrzydłami

Koajrzy machanie skrzydłami z jedzeniem

Trozkę częściej macha skrzydłami

Po 20 sekundach z większym prawdopodobieństwem ptak będzie akurat machał skrzydłami

Uczenie się: przesądny gołąb²

Foto: Tim Bradshaw

<https://youtu.be/TtfQ1kGwE2U?t=25>

<https://youtu.be/Qv4H81gEGDQ>

Po 20 sekundach ptak robi przypadkową czynność np. macha skrzydłami

Koajrzy machanie skrzydłami z jedzeniem

Troszkę częściej macha skrzydłami

Po 20 sekundach z większym prawdopodobieństwem ptak będzie akurat machał skrzydłami

Uczenie się: przesądny gołąb²

Foto: Tim Bradshaw

<https://youtu.be/TtfQ1kGwE2U?t=25>

<https://youtu.be/Qv4H81gEGDQ>

Po 20 sekundach ptak robi przypadkową czynność np. macha skrzydłami

Koajrzy machanie skrzydłami z jedzeniem

Trozkę częściej macha skrzydłami

Po 20 sekundach z większym prawdopodobieństwem ptak będzie akurat machał skrzydłami

Uczenie się: przesądny gołąb²

Foto: Tim Bradshaw

<https://youtu.be/TtfQ1kGwE2U?t=25>

<https://youtu.be/Qv4H81gEGDQ>

Po 20 sekundach ptak robi przypadkową czynność np. macha skrzydłami

Koajrzy machanie skrzydłami z jedzeniem

Troszkę częściej macha skrzydłami

Po 20 sekundach z większym prawdopodobieństwem ptak będzie akurat machał skrzydłami

Uczenie się: przesądny gołąb³

Foto: Tim Bradshaw

<https://youtu.be/TtfQ1kGwE2U?t=25>

<https://youtu.be/Qv4H81gEGDQ>

- Co poszło nie tak?
- Wcześniej: zapamiętywanie prowadziło do unikania trucizny przez szczura
- Podobny eksperyment na szczurach: jedzenie „powodowało” wstrząs elektryczny
- Szczur nie był w stanie skojarzyć, że dany rodzaj jedzenia powoduje późniejszy ból, choć był w stanie nauczyć się że jedzenie powoduje (też z opóźnieniem) problemy z trawieniem

³za: *Understanding Machine Learning from Theory to Practice*, S. Shalev-Shwartz & S. Ben-David

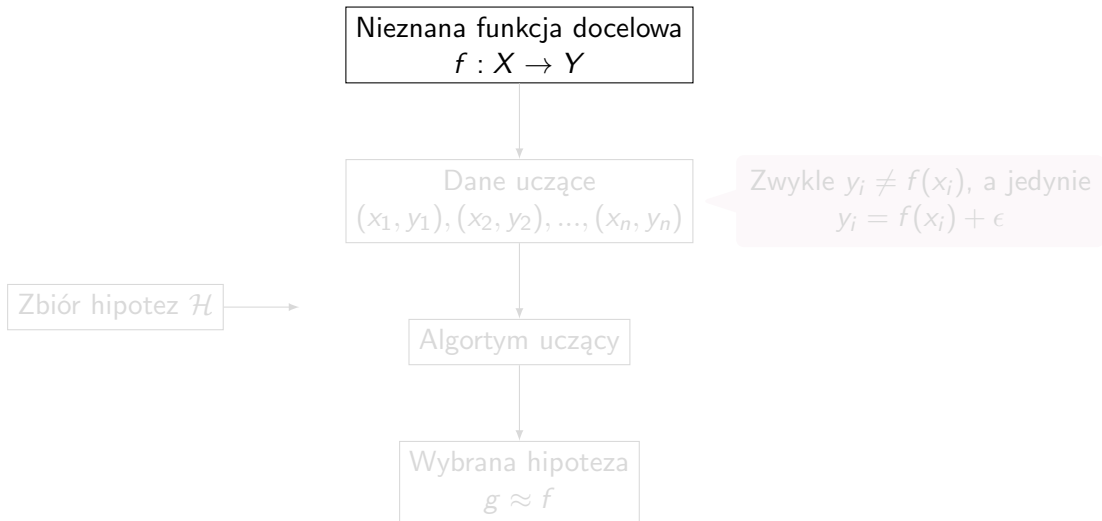
Skuteczne uczenie się - obserwacje

Skuteczne uczenie się powinno się składać z następujących komponentów:

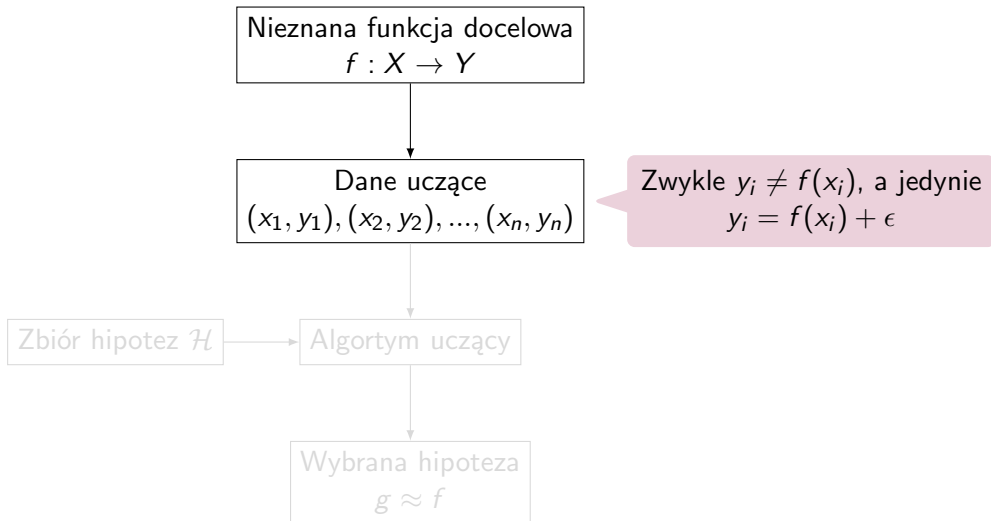
- ① zapamiętanie / *zbudowanie reprezentacji wiedzy* z doświadczeń (danych)
- ② *uogólnienie* tej wiedzy na inne sytuacje/przykłady
- ③ ignorowanie przypadkowych korelacji poprzez eliminację niektórych hipotez, najczęściej z wiedzy wstępnej o problemie (ang. inductive bias)

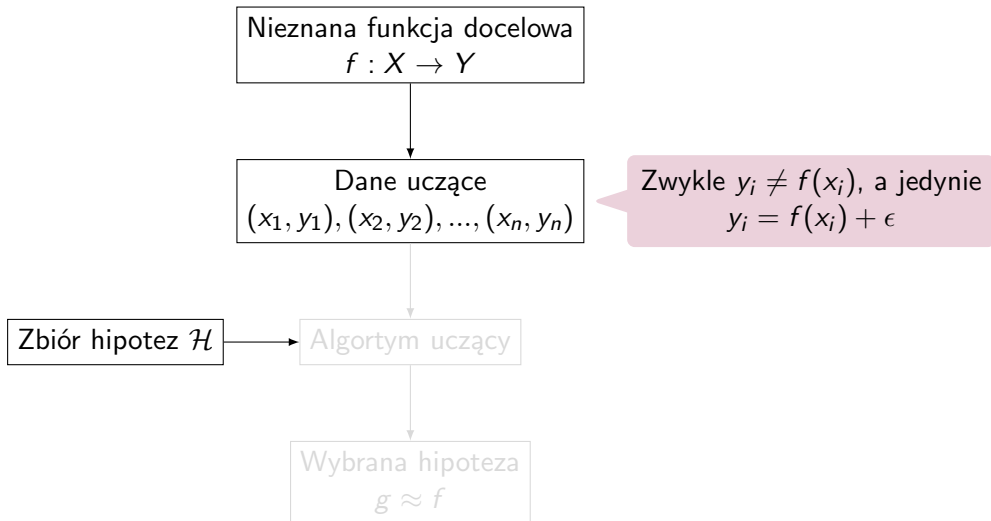
Algorytm uczący się – schemat

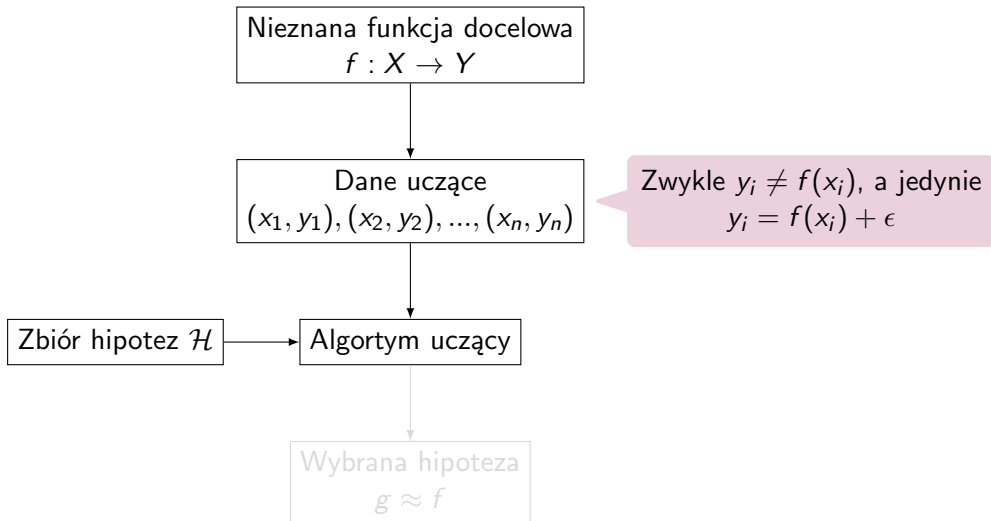
Algorytm uczący się – schemat

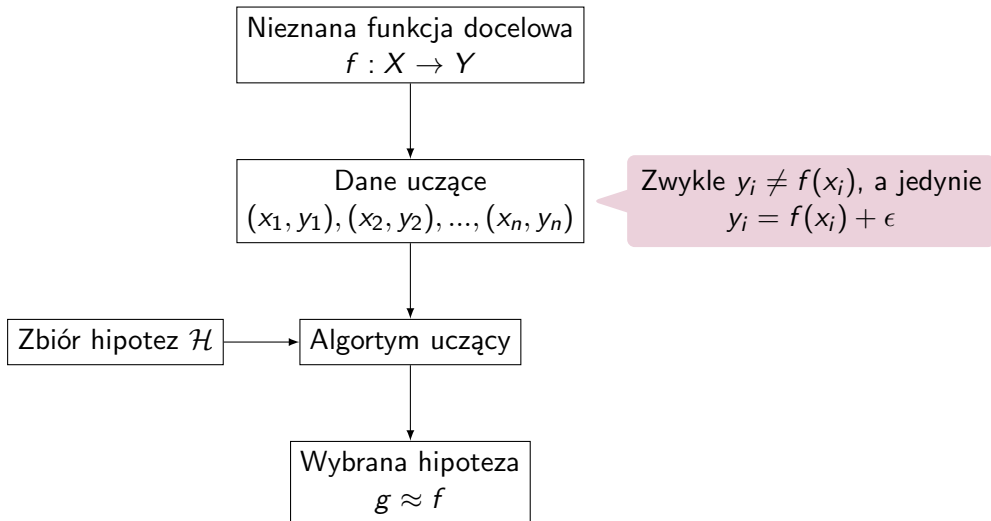
Algorytm uczący się – schemat

Algorytm uczący się – schemat

Algorytm uczący się – schemat

Inżynieria cech – budowa reprezentacji problemu

- dobra reprezentacja problemu x_i umożliwia lepszy wynik uczenia np. poprzez częściową eliminację czynnika ϵ

Problem

Zaproponuj co najmniej 5 cech dla modelu filtrującego wiadomości e-mail (SPAM/ $\neg$ SPAM)

Problem

Jaka jest charakterystyka/własności dobrej cechy? Spróbuj odnieść się do poniższych przykładów cech:

- *student_id = 299616*
- *specjalizacja = SI*
- *wiek studenta zakodowany jako ciąg 8 zmiennych binarnych, systemem dwójkowym*
- *wynik z rozmowy kwalifikacyjnej = -1 (jeśli do niej nie przystąpiono)*
- *L.p. na liście kandydatów = 12*

Inżynieria cech – budowa reprezentacji problemu

- dobra reprezentacja problemu x_i umożliwia lepszy wynik uczenia np. poprzez częściową eliminację czynnika ϵ

Problem

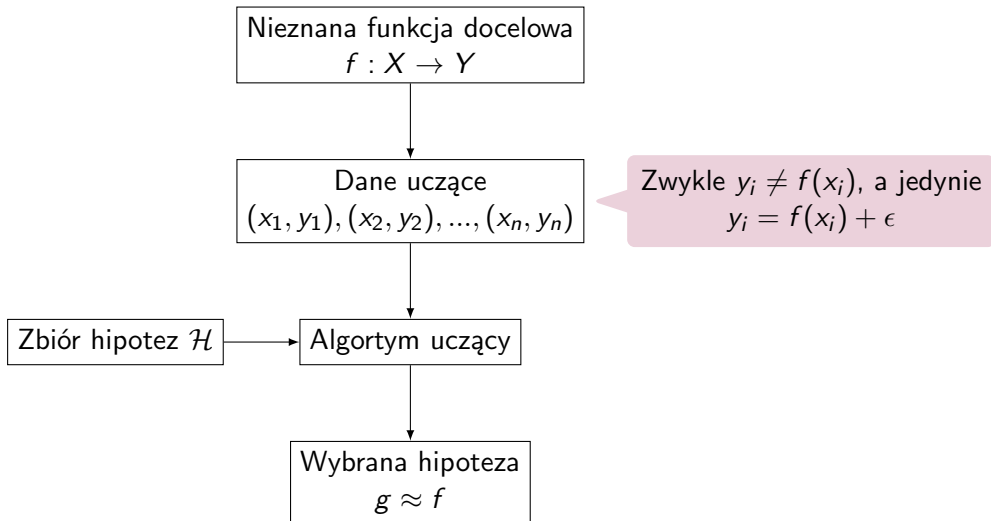
Zaproponuj co najmniej 5 cech dla modelu filtrującego wiadomości e-mail (SPAM/ $\neg$ SPAM)

Problem

Jaka jest charakterystyka/własności dobrej cechy? Spróbuj odnieść się do poniższych przykładów cech:

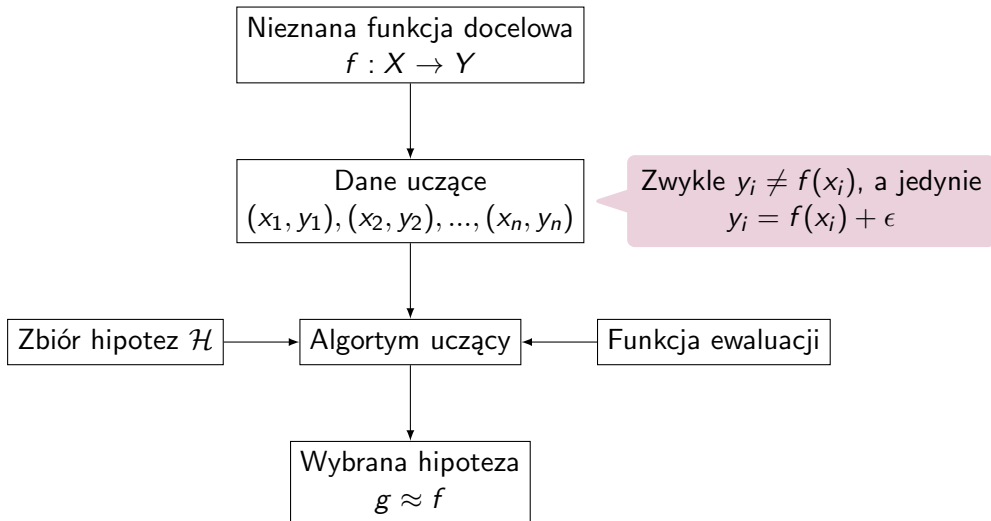
- *student_id = 299616*
- *specjalizacja = SI*
- *wiek studenta zakodowany jako ciąg 8 zmiennych binarnych, systemem dwójkowym*
- *wynik z rozmowy kwalifikacyjnej = -1 (jeśli do niej nie przystąpiono)*
- *L.p. na liście kandydatów = 12*

Jak projektować algorytmy uczące?

Jak projektować algorytmy uczące?

Funkcje ewaluacji (oceny)

- problem regresji

$$L(\hat{y}, y) = (\hat{y} - y)^2$$

- problem klasyfikacji

$$L(\hat{y}, y) = \begin{cases} 0 & \hat{y} = y \\ 1 & \hat{y} \neq y \end{cases}$$

Jak projektować algorytmy uczące?

- Naszym celem jest osiągnięcie najlepszego uogólniania wiedzy tj. chcielibyśmy aby

$$\hat{f} = \arg \min \mathbb{E}[L(g(X), Y)]$$

- Niestety nie jest to możliwe, gdyż jest to średnia po wszystkich *możliwych* danych
- Zasada minimalizacji ryzyka empirycznego (ang. *empirical risk minimization, ERM*):

$$\hat{f} = \arg \min_{g \in \mathcal{H}} \frac{1}{n} \sum_{\text{dane uczące}} [L(g(X), Y)]$$

- Algorytm uczący się ma trzy części: reprezentację wiedzy, funkcję ewaluacji i algorytm optymalizacyjny⁴

---

⁴Pedro Domingos, *A few useful things to know about Machine Learning*, Communications of the ACM, 2012

Jak projektować algorytmy uczące?

- Naszym celem jest osiągnięcie najlepszego uogólniania wiedzy tj. chcielibyśmy aby

$$\hat{f} = \arg \min \mathbb{E}[L(g(X), Y)]$$

- Niestety nie jest to możliwe, gdyż jest to średnia po wszystkich *możliwych* danych
- Zasada minimalizacji ryzyka empirycznego (ang. *empirical risk minimization, ERM*):

$$\hat{f} = \arg \min_{g \in \mathcal{H}} \frac{1}{n} \sum_{\text{dane uczące}} [L(g(X), Y)]$$

- Algorytm uczący się ma trzy części: reprezentację wiedzy, funkcję ewaluacji i algorytm optymalizacyjny⁴

---

⁴Pedro Domingos, *A few useful things to know about Machine Learning*, Communications of the ACM, 2012

Regresja liniowa – 3 części

- 1 Reprezentacja – hipotezami są zestawy wektorów o długości $d + 1$ (liczba cech + 1) zawierające wagi oraz wyrazy wolne

$$\mathcal{H} = \{w : w \in \mathbb{R}^{d+1}\}$$

- 2 Funkcja celu – błąd kwadratowy

$$L(\hat{y}, y) = (\hat{y} - y)^2$$

- 3 Algorytm optymalizacyjny: rozwiązanie równania wynikającego z przyrównania pochodnej do zera

Problem

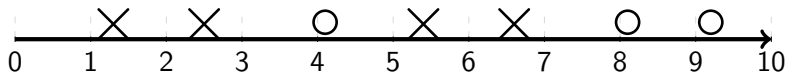
Zastanów się w jaki sposób regresja liniowa osiąga omawiane 3 cele uczenia się: (zapamiętanie) konstrukcja reprezentacji wiedzy z danych, uogólnianie i ignorowanie przypadkowych korelacji.

Zadanie

Problem

Zakładając poniższy zbiór do klasyfikacji binarnej $(\times, \circ)$ z jedną cechą x oraz następującą klasę hipotez $\mathcal{H} = \{\times \text{ if } x < t \text{ else } \circ : t \in \mathbb{R}\} \cup \{\times \text{ if } x > t \text{ else } \circ : t \in \mathbb{R}\}$

- 1 Który klasyfikator zostanie wybrany poprzez ERM?
- 2 W jaki sposób można zaimplementować algorytm wybierający klasyfikator zgodny z ERM dla tej klasy hipotez?
- 3 Jak wyglądałoby rozszerzenie tego problemu i algorytmu dla zbioru z dwoma cechami?
- 4 Oszacuj złożoność obliczeniową zaproponowanego algorytmu.

Problem

Rozważmy problem klasyfikacji binarnej ze skończonym $\mathcal{H}$ i założeniem że $f \in \mathcal{H}$. W takim wypadku jest możliwe użycie następującego algorytmu uczącego:

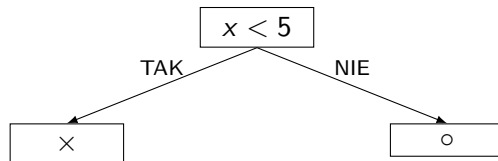
- ① Odczytaj przykład uczący (x_i, y_i)
- ② Wyeliminuj z $\mathcal{H}$ wszystkie g takie że $g(x_i) \neq y_i$
- ③ Powtarzaj, a na końcu wybierz dowolną hipotezę która pozostała w $\mathcal{H}$

a) Zakładając n -elementowy zbiór niezależnych danych uczących, podaj wzór na prawdopodobieństwo że w ostatecznym zbiorze $\mathcal{H}$ będzie hipoteza z błędem klasyfikacji większym niż $\epsilon \in [0, 1]$. (Innymi słowy: jak jest szansa że ten algorytm dostarczy klasyfikator z błędem większym niż ϵ).

b) Co najmniej ilu przykładów uczących n potrzebujesz, abyś miał 90% pewność, że algorytm nie zwróci klasyfikatora z błędem większym niż ϵ ?

Decision stump a drzewo decyzyjne

Klasyfikatory z klasy hipotez rozważanych w poprzednim zadaniu możemy zwizualizować jako:

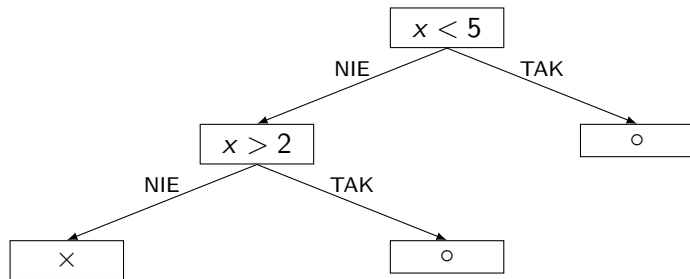

Tego typu klasyfikator dzieli nam zbiór danych na dwie części: jedna zawierająca wszystkie elementy $x < 5$ i druga $x \geq 5$. Stosując taki klasyfikator ponownie do uzyskanych części otrzymujemy *drzewo decyzyjne*.

Decision stump a drzewo decyzyjne

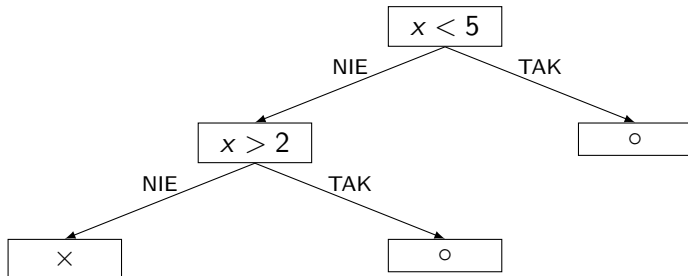
Klasyfikatory z klasy hipotez rozważanych w poprzednim zadaniu możemy zwizualizować jako:

Tego typu klasyfikator dzieli nam zbiór danych na dwie części: jedna zawierająca wszystkie elementy $x < 5$ i druga $x \geq 5$. Stosując taki klasyfikator ponownie do uzyskanych części otrzymujemy *drzewo decyzyjne*.

Decision stump a drzewo decyzyjne

Klasyfikatory z klasy hipotez rozważanych w poprzednim zadaniu możemy zwizualizować jako:

Tego typu klasyfikator dzieli nam zbiór danych na dwie części: jedna zawierająca wszystkie elementy $x < 5$ i druga $x \geq 5$. Stosując taki klasyfikator ponownie do uzyskanych części otrzymujemy *drzewo decyzyjne*.

Problem

Jak mogłyby wyglądać „decision stump” dla cech nominalnych?

Drzewa decyzyjne – jak się uczyć?

- Zasada minimalizacji ryzyka empirycznego (ang. *empirical risk minimization, ERM*):

$$\hat{f} = \arg \min_{g \in \mathcal{H}} \frac{1}{n} \sum_{\text{dane uczące}} [L(g(X), Y)]$$

gdzie L to błąd zero-jedynkowy.

- wspomniane 3 cele uczenia się:
  - (zapamiętanie) reprezentacja wiedzy z danych
  - uogólnianie
  - ignorowanie przypadkowych korelacji
- Niech $\mathcal{H}$ zawiera tylko najmniejsze drzewo dla każdej (możliwej do zareprezentowania) funkcji
- ERM w tej sytuacji jest NP-zupełny, wersja decyzyjna NP-trudna, przybliżenie $(1 + \epsilon)$ NP-trudne, $(4 - \epsilon)$ NP-trudne, ... $\Rightarrow$ w praktyce nie stosujemy optymalnych algorytmów⁵

---

⁵Z wyjątkiem małych zbiorów: Hu et al. *Optimal Sparse Decision Trees*, NeurIPS 2019

Drzewa decyzyjne – jak się uczyć?

- Zasada minimalizacji ryzyka empirycznego (ang. *empirical risk minimization, ERM*):

$$\hat{f} = \arg \min_{g \in \mathcal{H}} \frac{1}{n} \sum_{\text{dane uczące}} [L(g(X), Y)]$$

gdzie L to błąd zero-jedynkowy.

- wspomniane 3 cele uczenia się:
  - (zapamiętanie) reprezentacja wiedzy z danych
  - uogólnianie
  - ignorowanie przypadkowych korelacji
- Niech $\mathcal{H}$ zawiera tylko najmniejsze drzewo dla każdej (możliwej do zareprezentowania) funkcji
- ERM w tej sytuacji jest NP-zupełny, wersja decyzyjna NP-trudna, przybliżenie $(1 + \epsilon)$ NP-trudne, $(4 - \epsilon)$ NP-trudne, ... $\Rightarrow$ w praktyce nie stosujemy optymalnych algorytmów⁵

---

⁵Z wyjątkiem małych zbiorów: Hu et al. *Optimal Sparse Decision Trees*, NeurIPS 2019

Drzewo decyzyjne - prosty algorytm uczący

- 1 Reprezentacja – drzewa z podziałami binarnymi dla cech ciągłych, dla cech nominalnych podziały równościowe
- 2 Funkcja celu – ERM z błędem zero-jedynkowym

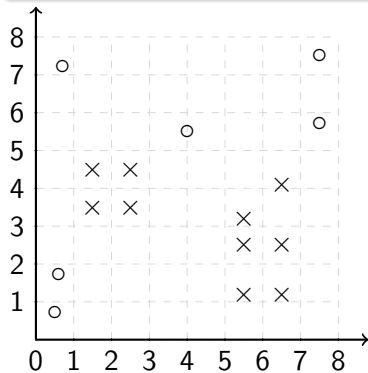
$$L(\hat{y}, y) = \begin{cases} 0 & \hat{y} = y \\ 1 & \hat{y} \neq y \end{cases}$$

- 3 Algorytm optymalizacyjny: algorytm zachłanny
  - Sprawdź wszystkie możliwe podziały i wybierz ten, który najbardziej optymalizuje funkcję celu tj. błąd klasyfikacji
  - Jeśli nie jest możliwy podział poprawiający funkcję celu – stwórz liść
  - Utwórz podział i rekurencyjnie wywołaj procedurę w każdym z liści

Zadanie

Problem

Zbuduj drzewo decyzyjne dla poniższego zbioru danych.

Przykład obliczeń: uproszczony „Play golf?” [Quinlan '86]

Outlook	Windy	Play?
słonecznie	false	o
słonecznie	true	o
pochmurnie	false	×
deszcz	false	×
deszcz	false	×
deszcz	true	o
pochmurnie	true	×
słonecznie	false	o
słonecznie	false	×
deszcz	false	×
słonecznie	true	×
pochmurnie	true	×
pochmurnie	false	×
deszcz	true	o

Zadanie

Rozważmy tworzenie podziału zbioru do klasyfikacji binarnej w którym prawdopodobieństwo klasy $+$ wynosi $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory z $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

Wskazówka: odpowiedz na pytania używając oznaczeń:

$$p = \frac{n_+}{n} \quad p_1 = \frac{n_{1,+}}{n_1} \quad p_2 = \frac{n_{2,+}}{n_2} \quad x = \frac{n_1}{n}$$

- Ile procent przykładów znalazło się w pierwszym podzbiorze (x)?
- Ile wynosi błąd po wykonaniu podziału?

Zadanie

Rozważmy tworzenie podziału zbioru do klasyfikacji binarnej w którym prawdopodobieństwo klasy $+$ wynosi $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory z $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

Wskazówka: odpowiedz na pytania używając oznaczeń:

$$p = \frac{n_+}{n} \quad p_1 = \frac{n_{1,+}}{n_1} \quad p_2 = \frac{n_{2,+}}{n_2} \quad x = \frac{n_1}{n}$$

- Ile procent przykładów znalazło się w pierwszym podzbiorze (x)?

$$p = \frac{n_+}{n} = \frac{n_{1,+} + n_{2,+}}{n_1 + n_2}$$

- Ile wynosi błąd po wykonaniu podziału?

Zadanie

Rozważmy tworzenie podziału zbioru do klasyfikacji binarnej w którym prawdopodobieństwo klasy + wynosi $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory z $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

Wskazówka: odpowiedz na pytania używając oznaczeń:

$$p = \frac{n_+}{n} \quad p_1 = \frac{n_{1,+}}{n_1} \quad p_2 = \frac{n_{2,+}}{n_2} \quad x = \frac{n_1}{n}$$

- Ile procent przykładów znalazło się w pierwszym podzbiorze (x)?

$$p = \frac{n_+}{n} = \frac{n_{1,+} + n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_1 + n_2}$$

- Ile wynosi błąd po wykonaniu podziału?

Zadanie

Rozważmy tworzenie podziału zbioru do klasyfikacji binarnej w którym prawdopodobieństwo klasy + wynosi $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory z $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

Wskazówka: odpowiedz na pytania używając oznaczeń:

$$p = \frac{n_+}{n} \quad p_1 = \frac{n_{1,+}}{n_1} \quad p_2 = \frac{n_{2,+}}{n_2} \quad x = \frac{n_1}{n}$$

- Ile procent przykładów znalazło się w pierwszym podzbiorze (x)?

$$p = \frac{n_+}{n} = \frac{n_{1,+} + n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1} \frac{n_1}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_2} \frac{n_2}{n_1 + n_2}$$

- Ile wynosi błąd po wykonaniu podziału?

Zadanie

Rozważmy tworzenie podziału zbioru do klasyfikacji binarnej w którym prawdopodobieństwo klasy + wynosi $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory z $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

Wskazówka: odpowiedz na pytania używając oznaczeń:

$$p = \frac{n_+}{n} \quad p_1 = \frac{n_{1,+}}{n_1} \quad p_2 = \frac{n_{2,+}}{n_2} \quad x = \frac{n_1}{n}$$

- Ile procent przykładów znalazło się w pierwszym podzbiorze (x)?

$$\begin{aligned} p &= \frac{n_+}{n} = \frac{n_{1,+} + n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1} \frac{n_1}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_2} \frac{n_2}{n_1 + n_2} \\ &= p_1 x + p_2 (1 - x) \end{aligned}$$

- Ile wynosi błąd po wykonaniu podziału?

Zadanie

Rozważmy tworzenie podziału zbioru do klasyfikacji binarnej w którym prawdopodobieństwo klasy + wynosi $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory z $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

Wskazówka: odpowiedz na pytania używając oznaczeń:

$$p = \frac{n_+}{n} \quad p_1 = \frac{n_{1,+}}{n_1} \quad p_2 = \frac{n_{2,+}}{n_2} \quad x = \frac{n_1}{n}$$

- Ile procent przykładów znalazło się w pierwszym podzbiorze (x)?

$$\begin{aligned} p &= \frac{n_+}{n} = \frac{n_{1,+} + n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1} \frac{n_1}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_2} \frac{n_2}{n_1 + n_2} \\ &= p_1 x + p_2 (1 - x) \end{aligned}$$

$$0.4 = 0.1x + 0.7(1 - x)$$

- Ile wynosi błąd po wykonaniu podziału?

Zadanie

Rozważmy tworzenie podziału zbioru do klasyfikacji binarnej w którym prawdopodobieństwo klasy + wynosi $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory z $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

Wskazówka: odpowiedz na pytania używając oznaczeń:

$$p = \frac{n_{+}}{n} \quad p_1 = \frac{n_{1,+}}{n_1} \quad p_2 = \frac{n_{2,+}}{n_2} \quad x = \frac{n_1}{n}$$

- Ile procent przykładów znalazło się w pierwszym podzbiorze (x)?

$$\begin{aligned} p &= \frac{n_{+}}{n} = \frac{n_{1,+} + n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1} \frac{n_1}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_2} \frac{n_2}{n_1 + n_2} \\ &= p_1 x + p_2 (1 - x) \end{aligned}$$

$$0.4 = 0.1x + 0.7 - 0.7x$$

- Ile wynosi błąd po wykonaniu podziału?

Zadanie

Rozważmy tworzenie podziału zbioru do klasyfikacji binarnej w którym prawdopodobieństwo klasy + wynosi $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory z $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

Wskazówka: odpowiedz na pytania używając oznaczeń:

$$p = \frac{n_+}{n} \quad p_1 = \frac{n_{1,+}}{n_1} \quad p_2 = \frac{n_{2,+}}{n_2} \quad x = \frac{n_1}{n}$$

- Ile procent przykładów znalazło się w pierwszym podzbiorze (x)?

$$\begin{aligned} p &= \frac{n_+}{n} = \frac{n_{1,+} + n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1} \frac{n_1}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_2} \frac{n_2}{n_1 + n_2} \\ &= p_1 x + p_2 (1 - x) \end{aligned}$$

$$0.4 = 0.1x + 0.7 - 0.7x$$

$$-0.3 = -0.6x$$

- Ile wynosi błąd po wykonaniu podziału?

Zadanie

Rozważmy tworzenie podziału zbioru do klasyfikacji binarnej w którym prawdopodobieństwo klasy + wynosi $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory z $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

Wskazówka: odpowiedz na pytania używając oznaczeń:

$$p = \frac{n_+}{n} \quad p_1 = \frac{n_{1,+}}{n_1} \quad p_2 = \frac{n_{2,+}}{n_2} \quad x = \frac{n_1}{n}$$

- Ile procent przykładów znalazło się w pierwszym podzbiorze (x)?

$$\begin{aligned} p &= \frac{n_+}{n} = \frac{n_{1,+} + n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1} \frac{n_1}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_2} \frac{n_2}{n_1 + n_2} \\ &= p_1 x + p_2 (1 - x) \end{aligned}$$

$$0.4 = 0.1x + 0.7 - 0.7x$$

$$-0.3 = -0.6x \quad \Rightarrow x = 0.5$$

- Ile wynosi błąd po wykonaniu podziału?

Zadanie

Rozważmy tworzenie podziału zbioru do klasyfikacji binarnej w którym prawdopodobieństwo klasy + wynosi $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory z $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

Wskazówka: odpowiedz na pytania używając oznaczeń:

$$p = \frac{n_+}{n} \quad p_1 = \frac{n_{1,+}}{n_1} \quad p_2 = \frac{n_{2,+}}{n_2} \quad x = \frac{n_1}{n}$$

- Ile procent przykładów znalazło się w pierwszym podzbiorze (x)?

$$\begin{aligned} p &= \frac{n_+}{n} = \frac{n_{1,+} + n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1} \frac{n_1}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_2} \frac{n_2}{n_1 + n_2} \\ &= p_1 x + p_2 (1 - x) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 0.4 &= 0.1x + 0.7 - 0.7x \\ -0.3 &= -0.6x \quad \Rightarrow x = 0.5 \end{aligned}$$

- Ile wynosi błąd po wykonaniu podziału?

$$\epsilon_{new} = x\epsilon_1 + (1 - x)\epsilon_2$$

Zadanie

Rozważmy tworzenie podziału zbioru do klasyfikacji binarnej w którym prawdopodobieństwo klasy + wynosi $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory z $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

Wskazówka: odpowiedz na pytania używając oznaczeń:

$$p = \frac{n_+}{n} \quad p_1 = \frac{n_{1,+}}{n_1} \quad p_2 = \frac{n_{2,+}}{n_2} \quad x = \frac{n_1}{n}$$

- Ile procent przykładów znalazło się w pierwszym podzbiorze (x)?

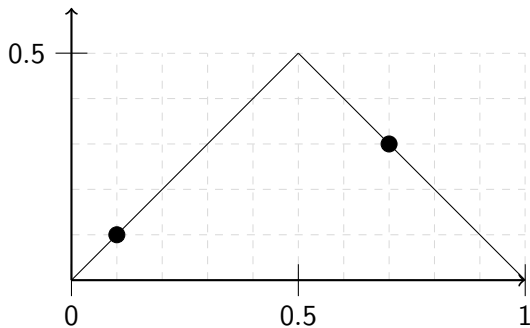
$$\begin{aligned} p &= \frac{n_+}{n} = \frac{n_{1,+} + n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_1 + n_2} = \frac{n_{1,+}}{n_1} \frac{n_1}{n_1 + n_2} + \frac{n_{2,+}}{n_2} \frac{n_2}{n_1 + n_2} \\ &= p_1 x + p_2 (1 - x) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 0.4 &= 0.1x + 0.7 - 0.7x \\ -0.3 &= -0.6x \quad \Rightarrow x = 0.5 \end{aligned}$$

- Ile wynosi błąd po wykonaniu podziału?

$$\epsilon_{new} = x\epsilon_1 + (1 - x)\epsilon_2 = 0.5 \cdot 0.1 + 0.5 \cdot 0.3 = 0.2$$

Interpretacja geometryczna

Rozważmy tworzenie podziału zbioru którego początkowe $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory o $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

- Błąd po podziale to

$$\epsilon_{new} = x\epsilon_1 + (1 - x)\epsilon_2$$

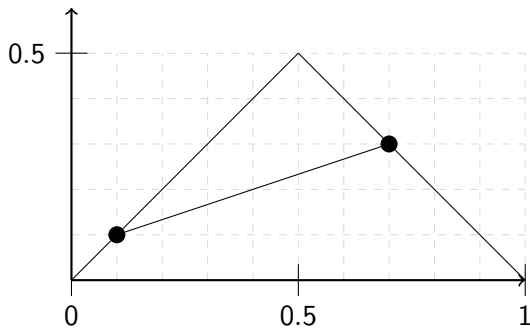
czyli leży na linii łączącej ϵ_1 i ϵ_2 .

- Ponieważ wzór na p jest analogiczny (z tymi samymi wagami) i dotyczy osi x – wyznacza on miejsce odczytu ϵ_{new}

$$p = p_1x + p_2(1 - x)$$

- Zysk z wykonania podziału to zaznaczona odległość.

Interpretacja geometryczna

Rozważmy tworzenie podziału zbioru którego początkowe $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory o $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

- Błąd po podziale to

$$\epsilon_{new} = x\epsilon_1 + (1 - x)\epsilon_2$$

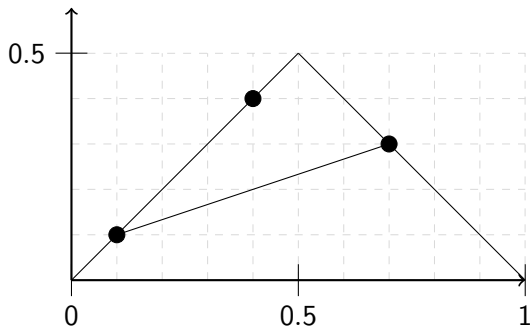
czyli leży na linii łączącej ϵ_1 i ϵ_2 .

- Ponieważ wzór na p jest analogiczny (z tymi samymi wagami) i dotyczy osi x – wyznacza on miejsce odczytu ϵ_{new}

$$p = p_1x + p_2(1 - x)$$

- Zysk z wykonania podziału to zaznaczona odległość.

Interpretacja geometryczna

Rozważmy tworzenie podziału zbioru którego początkowe $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory o $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

- Błąd po podziale to

$$\epsilon_{new} = x\epsilon_1 + (1 - x)\epsilon_2$$

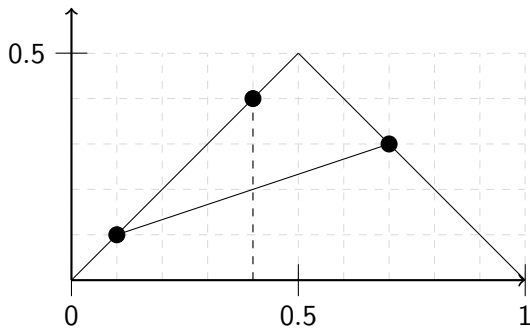
czyli leży na linii łączącej ϵ_1 i ϵ_2 .

- Ponieważ wzór na p jest analogiczny (z tymi samymi wagami) i dotyczy osi x – wyznacza on miejsce odczytu ϵ_{new}

$$p = p_1x + p_2(1 - x)$$

- Zysk z wykonania podziału to zaznaczona odległość.

Interpretacja geometryczna

Rozważmy tworzenie podziału zbioru którego początkowe $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory o $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

- Błąd po podziale to

$$\epsilon_{new} = x\epsilon_1 + (1 - x)\epsilon_2$$

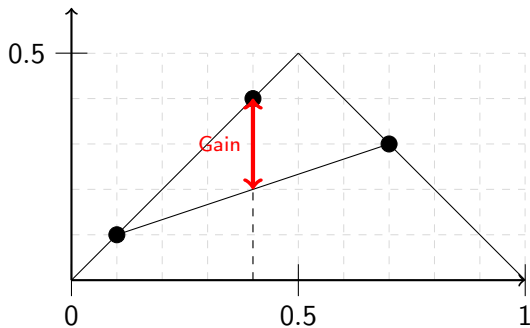
czyli leży na linii łączącej ϵ_1 i ϵ_2 .

- Ponieważ wzór na p jest analogiczny (z tymi samymi wagami) i dotyczy osi x – wyznacza on miejsce odczytu ϵ_{new}

$$p = p_1x + p_2(1 - x)$$

- Zysk z wykonania podziału to zaznaczona odległość.

Interpretacja geometryczna

Rozważmy tworzenie podziału zbioru którego początkowe $p = 0.4$, a po podziale uzyskano podzbiory o $p_1 = 0.1$ i $p_2 = 0.7$.

- Błąd po podziale to

$$\epsilon_{new} = x\epsilon_1 + (1 - x)\epsilon_2$$

czyli leży na linii łączącej ϵ_1 i ϵ_2 .

- Ponieważ wzór na p jest analogiczny (z tymi samymi wagami) i dotyczy osi x – wyznacza on miejsce odczytu ϵ_{new}

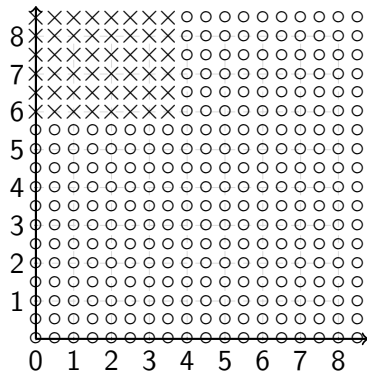
$$p = p_1x + p_2(1 - x)$$

- Zysk z wykonania podziału to zaznaczona odległość.

Zadanie

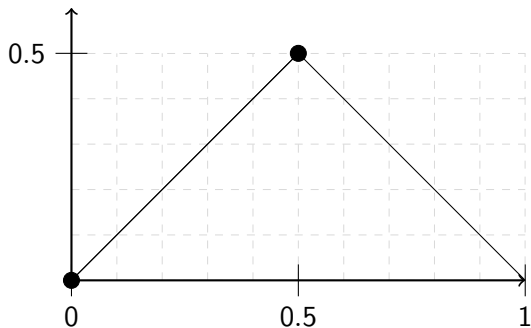
Problem

Zbuduj drzewo decyzyjne dla poniższego zbioru danych.

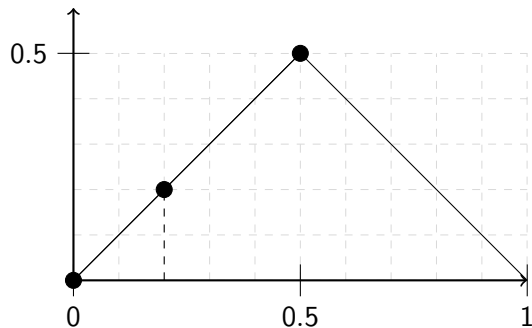

Co się stało? Interpretacja geometryczna

Przed podziałem mamy $p = 0.2$, a po potencjalnym podziale po x_1 uzyskano podzbiory o $p_1 = 0.5$ i $p_2 = 0$.

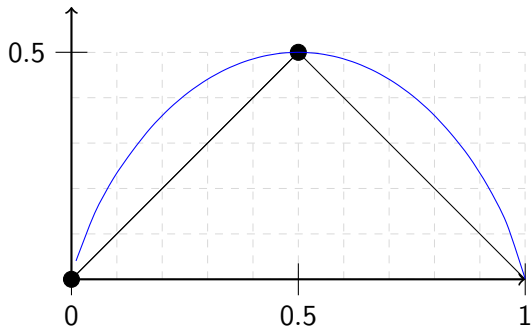
Co się stało? Interpretacja geometryczna

Przed podziałem mamy $p = 0.2$, a po potencjalnym podziale po x_1 uzyskano podzbiory o $p_1 = 0.5$ i $p_2 = 0$.

- Nie ma zysku!
- Zysk uzyskujemy tylko wówczas gdy podział dzieli podzbiór na obszary zdominowane przez dwie różne klasy.

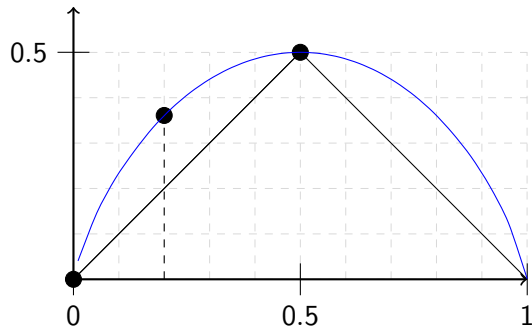
Rozwiązanie problemu: inna funkcja oceny

W praktyce zwykle stosujemy funkcje osiągające maksimum w tym samym punkcie co błąd klasyfikacji, ale które są wklęsłe.

Uwaga: na wykresie funkcja entropii została pomnożona przez 0.5, aby uzyskać tę samą skalę.

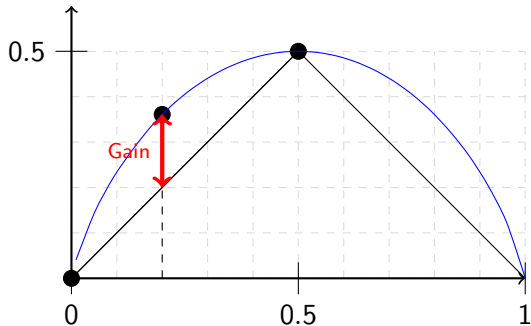
Rozwiązanie problemu: inna funkcja oceny

W praktyce zwykle stosujemy funkcje osiągające maksimum w tym samym punkcie co błąd klasyfikacji, ale które są wklęsłe.

Uwaga: na wykresie funkcja entropii została pomnożona przez 0.5, aby uzyskać tę samą skalę.

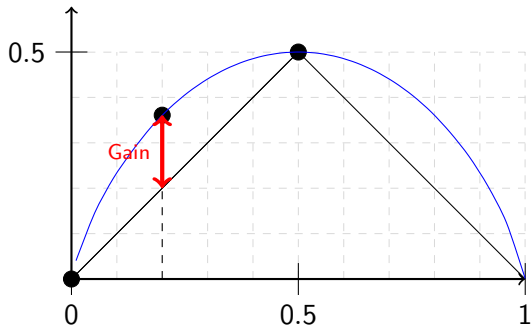
Rozwiązanie problemu: inna funkcja oceny

W praktyce zwykle stosujemy funkcje osiągające maksimum w tym samym punkcie co błąd klasyfikacji, ale które są wklęsłe.

Uwaga: na wykresie funkcja entropii została pomnożona przez 0.5, aby uzyskać tę samą skalę.

Rozwiązanie problemu: inna funkcja oceny

W praktyce zwykle stosujemy funkcje osiągające maksimum w tym samym punkcie co błąd klasyfikacji, ale które są wklęsłe.

Przykładem takiej funkcji jest entropia warunkowa:

$$\epsilon_{new} = x\epsilon_1 + (1 - x)\epsilon_2$$

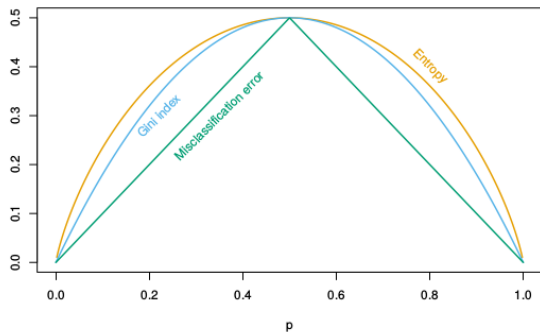
$$H_{new} = xH(p_1) + (1 - x)H(p_2)$$

gdzie:

$$H(p) = -p \log_2 p - (1 - p) \log_2 (1 - p)$$

Uwaga: na wykresie funkcja entropii została pomnożona przez 0.5, aby uzyskać tę samą skalę.

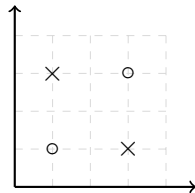
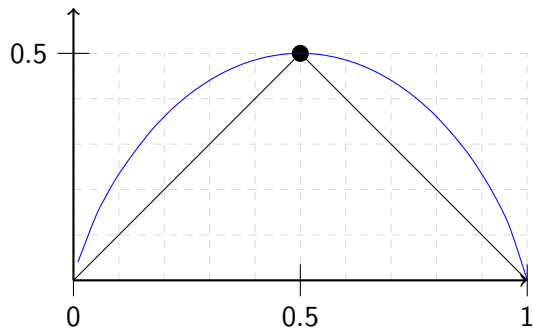
Porównanie używanych funkcji celu [Hastie et al.]

Oczywiście bardzo dużo innych możliwości!

- entropia warunkowa
- gini index $2p(1 - p)$
- pierwiastek z gini index (dobry dla niezrównoważonych klas)
- oparte na testach statystycznych (likelihood ratio χ^2 statistics)
- ... chociażby $-(p - 0.5)^2$

Co nie oznacza, że wszystkie problemy zostały rozwiązane...

- Drzewa decyzyjne to jeden z najpopularniejszych algorytmów uczenia maszynowego
- Zespoły drzew najczęstszym algorytmem wygrywającym konkursy Kaggle
- Ciekawe zastosowania: Kinect

Problem

Jakie są zalety i wady stosowania drzew decyzyjnych?

Dziękuję za uwagę!

Fundusze Europejskie
Polska Cyfrowa

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

